

B8-0679/2017

11.12.2017

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 dalį

dėl padėties Afganistane
(2017/2932(RSP))

Bodil Valero
Verts/ALE frakcijos vardu

**Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Afganistane
(2017/2932(RSP))**

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnius pranešimus ir rezoliucijas dėl Afganistano, visų pirma į savo 2013 m. birželio 13 d. rezoliuciją dėl derybų dėl ES ir Afganistano bendradarbiavimo partnerystės ir vystymosi srityje susitarimo¹ ir į 2015 m. lapkričio 26 d. rezoliuciją dėl Afganistano, ypač žudynių Zabulo provincijoje²,
- atsižvelgdamas į 2017 m. vasario 18 d. pasirašytą ES ir Afganistano bendradarbiavimo partnerystės ir vystymosi srityje susitarimą,
- atsižvelgdamas į 2017 m. liepos 24 d. bendrą Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai komunikatą „ES strategijos dėl Afganistano elementai“ (JOIN(2017) 0031),
- atsižvelgdamas į 2017 m. spalio 16 d. Tarybos išvadas dėl Afganistano,
- atsižvelgdamas į 2017 m. rugsėjo 15 d. JT generalinio sekretoriaus pranešimą dėl padėties Afganistane ir jos poveikio tarptautinei taikai ir saugumui,
- atsižvelgdamas į 2017 m. kovo mėn. Jungtinių Tautų pagalbos misijos Afganistane (angl. UNAMA) ataskaitą „Kova su korupcija Afganistane. Kitoks mūsų laukas“,
- atsižvelgdamas į 2017 m. balandžio 12 d. JT specialiojo pranešėjo šalies viduje perkeltų asmenų žmogaus teisių klausimais savo misijos Afganistane ataskaitą,
- atsižvelgdamas į JT Saugumo Tarybos rezoliucijas dėl Afganistano, įskaitant 2017 m. kovo 17 d. rezoliuciją 2344 (2017) dėl UNAMA įgaliojimų atnaujinimo,
- atsižvelgdamas į JT Saugumo Tarybos pranešimus spaudai dėl Afganistano, visų pirma į 2017 m. liepos 31 d., rugpjūčio 2 d. ir spalio 17 d. pranešimus spaudai,
- atsižvelgdamas į JAV specialiojo Afganistano atstatymo generalinio inspektoriaus parodymus, 2017 m. lapkričio 1 d. duotus Nacionalinio saugumo pakomitečiui,
- atsižvelgdamas į 2016 m. spalio 5 d. Afganistano ir ES kartu surengtą Briuselio konferenciją dėl Afganistano ir į 2016 m. spalio 5 d. Komisijos pranešimą spaudai „Briuselio konferencija dėl Afganistano. Nuolatinė tarptautinė parama Afganistano politiniam ir ekonominiam stabilumui ir vystymuisi“,
- atsižvelgdamas į 2016 m. lapkričio 14 d. Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) prokurorės preliminaraus nagrinėjimo veiklos ataskaitą,

¹ OL C 65, 2016 2 19, p. 133.

² OL C 366, 2017 10 27, p. 129.

- atsižvelgdamas į 1951 m. JT konvenciją dėl pabėgėlių statuso ir į jos 1967 m. protokolą,
 - atsižvelgdamas į 2000 m. spalio 31 d. JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 1325 (2000) dėl moterų, taikos ir saugumo,
 - atsižvelgdamas į 2017 m. rugpjūčio 23 d. Europos prieglobsčio paramos biuro (angl. EASO) kilmės šalies informacijos ataskaitą „Afganistanas. Pagrindiniai socialiniai ir ekonominiai rodikliai, valstybės apsauga ir judumas Kabule, Mazari Šarife ir Herate“,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi nuo tada, kai prieš šešiolika metų JAV vadovaujama NATO ėmėsi karinių intervencinių veiksmų prieš organizaciją „al-Qaeda“ ir Talibano judėjimą, Afganistane, nepaisant didelės pažangos, padarytos užtikrinant galimybes gauti pagrindines sveikatos priežiūros ir švietimo paslaugas, moterų įgalėjimo ir penkiolika metų pailgėjusios tikėtinos gyvenimo trukmės, neužtikrinama nei taika, nei darnus vystymasis;
 - B. kadangi, remiantis naujausia JT generalinio sekretoriaus specialiojo įgaliotinio Afganistanui ir UNAMA vadovo Tadamichio Yamamoto ataskaita, Talibano sukilėliai vis labiau įsitvirtina; kadangi padėti šalyje sunkina įsisenėjusi politinė įtampa ir socialiniai bei ekonominiai sunkumai, su kuriais susiduriama integruojant tūkstančius kasdien į šalį grįžtančių afganistaniečių pabėgėlių ir daugybę į darbo rinką įsiliejančių jaunų afganistaniečių;
 - C. kadangi, pasak JT, korupcija Afganistane pažeidžia valstybės teisėtumo principą ir kelia didelę grėsmę darniam vystymuisi, nes trukdo šaliai pereiti nuo besiformuojančios rinkos prie realiosios ekonomikos ir yra nebaudžiamumo problemos priežastis, o pats nebaudžiamumas – nuolatinių žmogaus teisių pažeidimų šaltinis;
 - D. kadangi Afganistanas yra viena iš skurdžiausių pasaulio šalių, kurios ekonomikos augimas, 2014 m. išvedus didžiąją dalį tarptautinių saugumo pajėgų, gerokai sulėtėjo; kadangi šalies ekonomika itin priklausoma nuo užsienio ekonominės paramos, o ne mažiau kaip 60 proc. valstybės biudžeto lėšų sudaro tarptautinė parama vystymuisi;
 - E. kadangi, pasak JT specialiojo pranešėjo šalies viduje perkeltų asmenų (angl. IDP) žmogaus teisių klausimais, Afganistane dėl konflikto perkelta daugiau kaip 1,8 mln. asmenų (vidutiniškai – 1 500 per dieną), o 2016 m. kaip niekada daug – 650 000 – asmenų, ieškodami saugumo, bėgo į kitas šalies dalis; kadangi buvo prognozuojama, kad 2017 m. ši tendencija stiprės; kadangi dėl priverstinai grąžinamų pabėgėlių (daugiausia – iš Pakistano, kuriame užregistruota 1,7 mln. pabėgėlių, ir Irano, kuriame užregistruota apie 1 mln. pabėgėlių, taip pat iš valstybių narių) Afganistano vyriausybei tenka prisiimti papildomą atsakomybę, nors nacionalinės institucijos visiškai neturi pajėgumų spręsti humanitarines problemas;
 - F. kadangi 2017 m. lapkričio 3 d. TBT prokurorė Fatou Bensouda paskelbė prašysianti Teismo teisėjų pradėti tirti nuo 2003 m. gegužės 1 d., kai Afganistanas tapo TBT nariu, Afganistane tokių subjektų kaip Talibanas, Afganistano valdžios institucijos ir užsienio pajėgos galbūt padarytus karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmoniškumui;

- G. kadangi, remiantis specialiojo Afganistano atstatymo generalinio inspektoriaus ataskaita, Talibano judėjimas pastaraisiais mėnesiais užvaldė rytinę šalies teritoriją ir 2017 m. rugpjūčio mėn. kontroliavo apie 43 proc. Afganistano rajonų arba kovojo dėl jų kontrolės, o grupuotė „Da'esh“ praėjusiais metais įvykdė mažiausiai šešis savižudiškus prieš šiitus nukreiptus sprogdinimus;
- H. kadangi šiitų hazarų, sikų ir induistų etninės grupės susiduria su didele sunitų daugumos diskriminacija, dėl kurios, atsižvelgiant į tai, kad Afganistano visuomenė labai griežtai grindžiama klanu struktūra ir priklausomybe atitinkamai etninei grupei, jau pažeidžiamiems perkeltiems ir iš Irano, ES ir JAV grįžtantiems ir (arba) grąžinamiems asmenims kyla labai daug problemų, nes jie dažnai perkeliama į tokias vietas, kuriose negali palaikyti socialinių ar etninių ryšių ir todėl turi kęsti niekinamą požiūrį ir sunkumus; kadangi pastaraisiais metais daugėjo su Talibano judėjimu arba grupuote „Islamo valstybė“ siejamų teroristinių išpuolių, kurie vis dažniau nukreipiami prieš šiitų mažumą, ir kadangi teroristams pavyko įvykdyti savo nusikaltimus netgi griežtai saugomoje specialioje Kabulo saugumo zonoje, kurioje daugiausia veikia užsienio šalių ambasados ir tarptautinės organizacijos; kadangi dėl nuolatinių išpuolių prieš ligonines, medicinos darbuotojus ir pacientus, kurie laikomi dideliu tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimu, sveikatos priežiūros ir medicinos sektorius pateko į itin pažeidžiamą padėtį;
- I. kadangi, pasak JT, saugumo padėtis prastėja visame Afganistane, tačiau ji ypač prasta šalies vidurio ir pietų regionuose, kuriuose visos šalies mastu žūsta daugiausia civilių gyventojų, kuriuose per pirmuosius devynis 2017 m. mėnesius žuvo daugiau kaip 8 000 civilių gyventojų ir kuriuose, kaip pažymi JT, esama nerimą keliančių tendencijų sąmoningai žudyti religinius lyderius, civilius gyventojus, kurie, teroristų manymu, remia vyriausybę arba Afganistano nacionalines saugumo pajėgas, ir teismų sistemos narius;
- J. kadangi Pakistano užsienio reikalų ministras Khawaja Asifas pranešė, kad Pakistano daroma įtaka Afganistano Talibano judėjimui mažėja, nes jo bazės buvo perkeltos per sieną į Afganistano pusę, o Afganistano vyriausybė ir toliau laikosi nuomonės, kad jos kaimyninės šalys, visų pirma Pakistanas, taip pat Rusija ir Iranas, remia sukilėlius;
- K. kadangi Prezidentas D. Trumpas, siekdamas panaikinti Talibano judėjimo įgytą pranašumą ir priversti sukilėlius pradėti taikos derybas su Afganistano vyriausybe, savo neseniai paskelbtoje Afganistano strategijoje leido dislokuoti keletą tūkstančių papildomų JAV kariškių ir dažniau naudotis JAV karinėmis pajėgomis Afganistano pajėgų vykdomoms operacijoms remti;
- L. kadangi 2016 m. spalio mėn. Briuselio konferencijoje dėl Afganistano tarptautinė bendruomenė įsipareigojo Afganistanui skirti 13,6 mlrd. EUR finansinės paramos, iš kurių 5 mlrd. EUR skyrė ES ir jos valstybės narės; taip ES tapo svarbiausia Afganistano – šalies, kurioje 2017 m. 9,3 mln. žmonių (iš kurių 5,3 mln. yra vaikai) reikia humanitarinės pagalbos, – vystomojo bendradarbiavimo partnere, kurios indėlis nuo 2016 m. padidėjo 13 proc.;
1. palankiai vertina bendrą Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai komunikatą „ES strategijos dėl Afganistano elementai“, nes iš jo matyti, kaip ES svarbu išspręsti Afganistano konfliktą ir užtikrinti ilgalaikį jo

vystymąsi;

2. reiškia didelį susirūpinimą dėl besitęsiančio ginkluoto konflikto ir jo nulemtu bendro nestabilumo Afganistane ir ragina valstybes nares, kol ši padėtis nepasikeis, priverstinai negražinti Afganistano piliečių į Afganistaną; nepitaria dabartiniam neoficialiam readmisijos susitarimui su Afganistanu (bendriems tolesniems veiksams), kuriuo nustatoma bendradarbiavimo readmisijos klausimais sistema, nes dėl jos nuspręsta neužtikrinus tinkamos parlamentinės ir demokratinės priežiūros, o ES ir jos valstybės narės nevykdo į Afganistaną priverstinai grąžinamų asmenų padėties ir sąlygų stebėsenos;
3. pabrėžia, kaip svarbu nuolat teikti pagalbą Afganistanui, ir palankiai vertina ES ir valstybių narių Briuselio konferencijoje patvirtintus finansinius įsipareigojimus; visų pirma ragina remti iniciatyvas, kuriomis siekiama patenkinti prioritetinius šalies viduje perkeltų asmenų ir grįžtančių ir (arba) grąžinamų pabėgėlių poreikius; atkreipia dėmesį į ES įsipareigojimą kovoti su sukčiavimu, kai naudojamos ES Afganistanui skiriamos lėšos, ir tikisi, kad bus kruopščiai patikrintos ir anksčiau išmokėtos lėšos;
4. ragina ES ir valstybes nares, kaip svarbų klausimą, į savo darbotvarkę įtraukti kartu su Afganistanu įgyvendinamas kovos su korupcija iniciatyvas, kad būtų galima remti visus subjektus ir regioninės integracijos aspektą aprėpiančias pastangas atkurti taiką;
5. palankiai vertina tai, kad ES ir toliau daug dėmesio skiria Afganistano moterų vaidmens ir teisių stiprinimui, ir pripažįsta būtinybę užtikrinti atitinkamą moterų policijos pareigūnių mokymą, nes moterys pilietinėje visuomenėje yra ypač neapsaugotos nuo smurto ir išnaudojimo, o vyrai policijos pareigūnai prisideda prie nuolatinio priekabiavimo prie moterų gatvėse;
6. ragina Afganistano vyriausybę didinti politinę integraciją ir atskaitomybę ir aktyviai kovoti su įsigalėjusiais korupcijos ir nepotizmo principais; šiuo požiūriu ypač palankiai vertina tai, kad 2016 m. birželio mėn. buvo įsteigtas Kovos su korupcija teisės centras, kurio paskirtis – tirti svarbesnes korupcijos bylas ir už tokius nusikaltimus traukti baudžiamojon atsakomybėn, taip pat užtikrinti, kad asmenys viešųjų paslaugų sektoriuje būtų įdarbinami remiantis jų nuopelnais ir kad pareigūnai teiktų turto deklaracijas;
7. palankiai vertina tai, kad Afganistanas neseniai prisijungė prie atvirų vyriausybių partnerystės ir dalyvauja įgyvendinant Gavybos pramonės skaidrumo iniciatyvą; primygtinai ragina vyriausybę dėti daugiau pastangų, siekiant neleisti nusikaltėlių ir sukilėlių tinklams naudotis gyvybiškai svarbiais viešaisiais išteklių, pavyzdžiui, žeme ir naudingosiomis iškasenomis;
8. atkreipia dėmesį į UNAMA ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, visų pirma į tai, kad vyriausybė turi įgyvendinti jau pradėtas vykdyti reformas, pavyzdžiui, persvarstyti baudžiamąjį kodeksą, kad būtų galima sukurti skaidrią ir veiksmingą viešojo valdymo sistemą, ir sudaryti nepriklausomą kovos su korupcija sekretoriatą;
9. be to, atkreipia dėmesį į UNAMA raginimą užtikrinti nuolatinę tarptautinės bendruomenės paramą ir pagalbą Afganistano vyriausybei, jai stengiantis kovoti su korupcija, ir ragina vyriausybę stiprinti nacionalinius pajėgumus susigrąžinti pavogtą turtą įgyvendinant tokias programas kaip Pasaulio banko grupės ir JT narkotikų

kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro iniciatyva dėl pavogto turto susigrąžinimo;

10. ragina Afganistano vyriausybę imtis tolesnių veiksmų, siekiant panaikinti sulaikytųjų kankinimą ir netinkamą elgesį su jais, ir ratifikuoti Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą fakultatyvų protokolą;
11. palankiai vertina TBT prokurorės sprendimą pradėti Afganistane nuo 2003 m. galbūt padarytų nusikaltimų žmoniškumui tyrimą ir ragina visų šalių, pajėgomis prisidėjusių prie NATO vadovaujamos Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (angl. ISAF) misijos ir (arba) tarptautinės koalicijos, remiančios karą su terorizmu, vyriausybes visapusiškai bendradarbiauti su TBT atliekant šį tyrimą;
12. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Afganistano vyriausybei ir parlamentui, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai ir Komisijai.